

Романенков Ю.О.,
д.т.н., професор, професор кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою,
Харківський національний університет радіоелектроніки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6544-5348>

Шафроненко Є.О.,
здобувач,
Харківський національний університет радіоелектроніки
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0872-2274>

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Конкурентне середовище є важливим фактором функціонування підприємств, що вимагає від них постійної реакції на зміни та вдосконалення стратегії забезпечення їх конкурентоспроможності. Підприємства повинні швидко реагувати на ринкові зміни: систематично проводити моніторинг ринку та аналізувати зміни у попиті та пропозиції, активно впроваджувати інновації у виробництво, маркетинг, шукати нові стратегії розвитку і таким чином здобувати переваги перед конкурентами.

У сучасних умовах глобальної конкуренції та швидких змін в зовнішньому середовищі підприємств, збільшення ризиків і нестабільність стали невід'ємною частиною бізнес-середовища. За таких умов ефективність функціонування підприємства визначається значною мірою ефективністю управління системою його економічної безпеки. Це вимагає від підприємств розробки та впровадження сучасних підходів до оцінки рівня їх економічної безпеки.

Теоретико-методичні аспекти функціонування соціально-економічних систем на різних рівнях управління в контексті забезпечення економічної безпеки розглядалися у роботах багатьох науковців. Так, Т.В. Полозова та

І.В. Колупаєва, досліджуючи дану проблематику на макрорівні, аналізували рейтинги України в контексті забезпечення економічної безпеки [1]. На регіональному рівні проблематика економічної безпеки розглядалася такими авторами, як В.В. Лебедченко, Ю.О. Романенков, Д.С. Ревенко [2] та іншими. Особливості функціонування та оцінки системи економічної безпеки суб'єктів господарювання розглядалися у чисельних роботах науковців, серед яких С.В. Степаненко, О.В. Мурзабулатова, С.В. Пономарьов [3], А.О. Драгун [4] та інші.

Під економічною безпекою підприємства розуміють комплекс заходів та стратегій, спрямованих на забезпечення його стійкості, стабільності та витривалості в умовах економічної нестабільності та змін.

У процесі своєї діяльності підприємства стикаються з різними проблемами, пов'язаними з фінансами, виробництвом, технологіями, інвестиціями та інформаційною сферою. Економічна безпека підприємства передбачає використання комплексного підходу до управління різними аспектами його діяльності з метою максимізації стійкості та адаптації до змін в економічному середовищі. Економічна безпека підприємства означає забезпечення стійкого розвитку шляхом ефективного використання всіх наявних ресурсів та підприємницьких можливостей, а саме стабільне функціонування, динамічний науково-технічний та соціальний розвиток, а також заходи для запобігання впливу внутрішніх та зовнішніх негативних чинників і загроз.

Для забезпечення ефективної діяльності підприємства в сучасних динамічних умовах важливо використовувати науково-обґрунтовані підходи, що дозволять здійснювати діагностику функціонування підприємства з орієнтацією на забезпечення та підтримку його економічної безпеки. Система управління на підприємстві повинна функціонувати в режимі постійного очікування сигналів загроз із зовнішнього та внутрішнього середовища та при цьому вміти адекватно реагувати на них. Для досягнення цієї мети необхідна системна

оцінка рівня економічної безпеки підприємства, що є важливим елементом управління фінансовою стійкістю та успішністю бізнесу.

Теоретичні аспекти оцінки економічної безпеки підприємства передбачають розгляд різних критеріїв, показників і факторів, що впливають на його стан (таблиця 1).

Таблиця 1 – Основні аспекти оцінки рівня економічної безпеки підприємства

Аспект	Критерій	Зміст
Фінансовий	Платоспроможність	Здатність підприємства вчасно виплачувати свої зобов'язання
	Ліквідність	Здатність підприємства конвертувати активи в готівку для виплат зобов'язань
	Фінансова стійкість	Забезпечення здатності підприємства витримати фінансові труднощі
Операційний	Ефективність управління запасами та оборотним капіталом	Швидке обертання активів сприяє підтримці економічної безпеки
	Стабільність виробничих процесів	Мінімізація ризиків, пов'язаних з перервами в виробництві або постачанні
Ринковий	Диверсифікація продукції та ринків	Розподіл ризиків за допомогою різноманітності продукції та ринків
	Вивчення кон'юнктури ринку	Адаптація до змін у вимогах ринку та вчасна корекція стратегій
Кадровий	Кваліфікація та мотивація персоналу	Забезпечення належного рівня кваліфікації та мотивації працівників
Інноваційний	Інновації та дослідження	Здатність впроваджувати нові технології та інновації для забезпечення конкурентоспроможності
Інституційний	Відповідність законодавству та стандартам	Забезпечення дотримання всіх правових вимог та стандартів
Соціальний	Відносини зі співробітниками та громадські відносини	Забезпечення соціальної відповідальності та підтримка позитивного іміджу

Важливо враховувати, що економічна безпека є динамічною, і вона вимагає постійного моніторингу та корекції стратегій для забезпечення сталості та успішного функціонування підприємства. Оцінка рівня економічної безпеки передбачає аналіз цих аспектів для визначення загальної стійкості підприємства в нестабільних умовах зовнішнього та внутрішнього середовища.

У процесі оцінки рівня економічної безпеки підприємства також необхідно здійснювати: аналіз основних ризиків, аудит інтелектуальних

ресурсів, аналіз інформаційної безпеки, оцінку техніко-технологічної та екологічної безпеки, аналіз політико-правового середовища, аналіз силової безпеки, аналіз стратегій та розробку рекомендацій.

В умовах невизначеності та нестійкого зовнішнього середовища для оцінки рівня економічної безпеки підприємства можна використовувати різні наукові методи, зокрема метод теорії нечіткої логіки. Цей метод дозволяє побудувати модель стану економічної безпеки підприємства або його діяльності, враховуючи нечіткі та розмиті аспекти зовнішнього середовища.

Таким чином, успішний бізнес вимагає ефективного планування розвитку, а також готовності адаптуватися до змін зовнішнього та внутрішнього середовища. За таких умов надзвичайно важливим є розробка та впровадження сучасних підходів до оцінки рівня економічної безпеки підприємства, що спрямовані на прийняття ефективних управлінських рішень та визначення подальших перспектив стійкого розвитку підприємства.

Перелік джерел посилання

1. Полозова Т. В., Колупаєва І. В. Аналіз міжнародних рейтингів України в контексті забезпечення економічної безпеки. *Механізм регулювання економіки*. 2022. № 1-2 (95-96). С. 103-113.

2. Лебедченко В. В., Романенков Ю. О., Ревенко Д. С. Механізм формування стратегічного розвитку регіону в параметрах економічної безпеки. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 60. Ч. 2. С. 40-44.

3. Polozova T., Stepanenko S., Murzabulatova O., Ponomarov S. Specific of the creation and functioning of the financial and economic security system of business entities. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том. 8. № 3. С. 70-77.

4. Драгун А. О. Аналіз підходів до оцінки стану і рівня забезпечення системи економічної безпеки підприємства. *Бізнес-навігатор*. 2021. Вип. 6. С. 136-143.